

'Baerne'

Tijdschrift van de Historische Kring "Baerne"

Conimex®

De Oosterse keuken thuis.

Slamat Makan – Smakelijk Eten.

Historische Kring Baerne

Postbus 326
3740 AH Baarn
tel. (035) 5430377

Voorzitter

T. Stein
Uytenbosch 22
3743 JD Baarn
tel. (035) 5420725

Algemeen Secretaris

J. Veldhuysen
Nieuwstraat 19
3743 BK Baarn
tel. (035) 5430479

Penningmeester

G.B. Roskamp-Nijenhuis,
Spoorstraat 7
3743 EG Baarn
tel. (035) 5423483

Overige bestuursleden

P.H. Feitz
tel. (035) 5414794

J. van Berkum

tel. (035) 5415949

Werkgroep Archeologie

J.W.A.A. van der Laan
De Schoener 12
3742 HD Baarn
tel. (035) 5411656

Werkgroep Oudheidkamer

J. van Dijk
De Aak 31
3742 GT Baarn
tel. (035) 5418332

Ledenadministratie

N. Kuyt-Smit
Van Wassenaerlaan 16
3742 AH Baarn
tel. (035) 5418065

Werkgroep 'Baerne'

T. Biemans
Sophialaan 13
3743 CT Baarn
tel. (035) 5422951

Redactie Baerne

T. Biemans
F. Booy
H. Bronkhorst
G. Brouwer
J. Kruidenier
A. Twigt (lay-out)

Bezoekadres en bezoektijden Oudheidkamer

Burgemeester Penstraat tussen nr. 2 en 4. Open op maandagen van 10 tot 12 uur en van 20 tot 22 uur, maar **niet** op de eerste maandagavond van de maand en **niet** op maandagavond in de maanden juli en augustus.

Contributie

Per adres: € 14,- per jaar

Verzendkosten buiten Baarn

Bij betaling van de contributie a.u.b. uw vrijwillige bijdrage in de verzendkosten overmaken.

Bankrek.nr.: 30.47.28.292

Postbankrek.nr.: 41.92.133

Losse verkoop 'Baerne': € 2,50

Verkrijgbaar bij N. Kuyt-Smit en Boekhandel Den Boer, Laanstraat 69, Baarn.

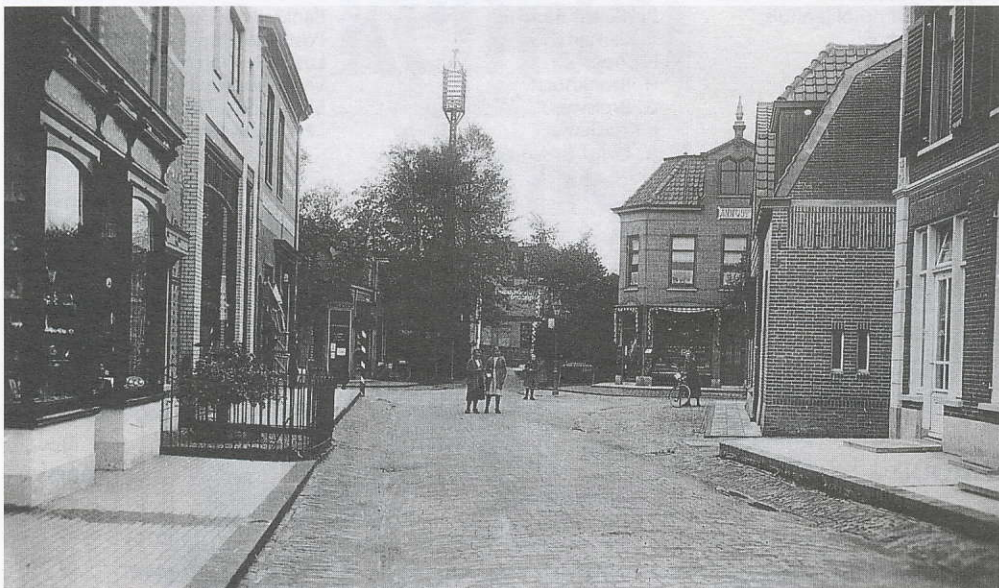
Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.

Het tijdschrift 'Baerne' komt mede tot stand door Drukkerij Bakker Baarn.

INHOUD**pag.****Wandelen in de Laanstraat 11***Frits Booy* **2****'En nog zich strekt of het hem niet deert'***Gerard Brouwer* **7****Verenigingsnieuws:****Een ontmoeting met Cunera***Jaap Kruidenier* **15****Hans Bronkhorst, erelid Historische Kring***Jaap Kruidenier* **18****Mag het misschien een ietsje meer zijn?***Jaap Kruidenier* **19****mededelingen****25**

WANDELEN IN DE LAANSTRAAT 11

We keren even terug naar 'De wereldwinkel'; daarboven zit sinds 2001 'Studio Creatuur' van het echtpaar Tineke de Boer (*creativiteit*) en Tinus Snyders (*architectuur*). Zij verzorgen in hun studio schilder- en tekenlessen, een architectuurspreekuur en afwisselende exposities van vaak Baarnse kunstenaars. Nu naar banketbakkerij Hendricksen. Voordat het huidige pand van 1905 er was, stond hier een aardig huis met tuin. Van 1905 tot 1909 zat er een galanteriewinkel (galanterieën zijn sierlijke en goedkope snuisterijen), daarna woonde en werkte broodbakker Steenwijk er tot 1938. De winkeldeur was - net als nu - op de hoek, met aan elke kant ervan een groot winkelraam, erachter was de bakkerij; de voordeur van het woonhuis was aan de Nieuwstraat (foto 1).

Zicht (ca. 1930) op o.a. de klokkenwinkel van Daniëls (links) en het grote pand (rechtsachter), waar nu bakker Hendricksen zit. Er stonden toen nog bomen in de Laanstraat

Na Steenwijk kwam broodbakker A.E.G. Vonk erin, die met zijn voorletters reclame maakte: 'Altijd Even Goed'. In 1963 nam zijn weduwe een jonge banketbakker uit de Achterhoek, Jos Hendricksen, in dienst.

Deze had zichzelf in het bakkersvakblad aanbevolen en daarop 38 brieven ontvan-

gen. Hij trad in dienst bij de weduwe Vonk, wat hem echter niet zo beviel. Vanwege het overlijden van (schoon) vader wilde het jonge echtpaar Hendricksen terug naar het oosten. Toen kreeg Hendricksen het in de bakkerij voor het zeggen, dus hij bleef. In 1966 nam hij de zaak over.

In 1972 werd de winkel door een verbouwing tweemaal zo groot en gemoderniseerd, nu bekend als 'Heerlijk heerlijk'.

Naast Hendricksen is nu 'Dekora'. Daar zat in de jaren dertig slager W. Buitenhuis, later zijn zoon J. Buitenhuis. Achter de winkel zijn een smal plaatsje en een slachthuis, waarin nog steeds aan de beroekte muren te zien is, in welke hoek de worsten en hammen gerookt werden. De tijd heeft hier duidelijk stilgestaan. Daarna (ca. 1973) zaten er na elkaar twee damesmodezaken. In 1985 kwam 'Dekora' erin, een winkel in etalagemateriaal. Links van 'Dekora' stond een klein woonhuis, waarin tot 1928 het gezin van T. de Ruiter woonde.

Deze dreef met zijn vader een brandstoffenhandel. Links op het erf was toen een turfschuur van latten. Daar stalde De Ruiter later zijn vrachtwagen. Er was daar een overpad tussen de Turfstraat en de Laanstraat. In ca. 1927 ging de familie De Ruiter in de Turfstraat wonen. In hun voormalige huis kwam in 1928 de heer K. van Yken met een rijwielhandel en werkplaats erachter. Later werd het huis winkel en kantoor en ging hij boven wonen.

In 1950 nam Jan van Kooij de zaak van Van Yken over en ging ook boven wonen. Erachter kwam een nieuwe werkplaats. Links van de winkel waren benzinepompen waar men auto- en bromfietsbenzine verkocht. In 1963 kwam de heer L.J. Roubos bij de zaak werken, die hem in 1988 overnam. In ca. 1970 werd de winkel ingrijpend vergroot en gemoderniseerd. Die uitbouw naar links was mogelijk, doordat daar een open terrein was, veroorzaakt door een Canadese bom die in 1944 op nr. 118, de woning van de familie Lichtenberg, was gevallen. Voor de oorlog woonde daar de heer J. Hecker, die paraplu's repareerde.

Waar nu 'Pol audio' en 'Tropical' zitten, stond rond 1900 café-restaurant 'Nieuw Baarn' met een houten waranda en een tuin van de heer G. Driesman (foto 2, volgende pagina), in de volksmond 'Rooie Dries' genoemd. Meubelmaker Jan Veldhuijsen had op nr. 122 zijn werkplaats. Later zaten er groenteman Van Toor en de 'Utrechtse groentehal' van de heer T.A. Brienens.

In ca. 1965 kwam er karakterloze hoogbouw voor in de plaats en kwamen achtereenvolgens de elkaar overnemende kruidenierszaken Copac, Simon de Wit en Albert Heijn erin.

Daarna werd het winkelpand in tweeën gedeeld: in het rechterdeel zat een winkel van badkamerartikelen, later een zaak met Afrikaanse meubels, nu is het sinds 1995

'Pol audio', bestaande uit een winkel met erachter een luisterruimte 'De huiskamer'. In het linkerdeel zat grafisch bedrijf Prepress, sinds 1995 zit daar 'Tropical', de zonnebank- en afslankstudio annex verkoop van zonnebanken e.d. van de heer R. Kraaij.

De heer Driesman (?) voor zijn café-restaurant 'Nieuw Baarn' (ca. 1910), waar nu 'Pol audio' en 'Tropical' zitten

Het huis op de hoek met de Turfstraat stamt uit 1897. Het rechterdeel was bedrijfsruimte, het linker- een woonhuis. In het eerste kwart van de vorige eeuw was hier N.V. Drukkerij Oranje Nassau, tevens uitgever van het Baarnsch Nieuwsblad. In de jaren dertig zaten er de Nederlandse Middenstandsbank en de woningstofeerderij van de heer J. Veldhuijsen. In 1947 werd de winkel vergroot. Sinds ca. 1948 woonde daar de weduwe J.G. Veldhuijsen-Ebben met haar zoon; zij verkocht babykleding. Van 1975 tot 1980 zat er 'De plantenbeurs' en sinds 1980 is het de verlichtingsartikelenzaak van de heer Han Giele. Op foto 3 (volgende pagina) is te zien, dat het pand van Giele van buiten deels nog steeds is als in ca. 1900.

We gaan nu terug naar de overkant, naar 'C1000' en de 'Minikorf'. Uit de adressenlijsten van de jaren ca. 1930 tot ca. 1970 blijkt, dat er in dat deel van de Laanstraat nogal wat weduwen en ongetrouwde dames ('mejuffrouwen') woonden, vaak twee of meer op één adres. Die panden dienden toen dus als woonhuis c.q. pension.

Kijkje de Turfstraat in (ca. 1935). Rechts pand waarin nu de zaak van Han Giele zit. De vrachtauto (rechts) is waarschijnlijk van kolenhandelaar De Ruiter

Op de plaats van 'C1000' stond eerst een winkel plus woonhuis (nr. 87) met tuin (foto 4). Daar was ca. 1930 de kapsalon van kapper W.G. Boon, toen dé bron van het laatste (soms nogal intieme) dorpsnieuws. In de jaren zestig van de vorige eeuw woonden er de familie Kef en vier inwonende dames, onder wie de bijna legendarische weduwe van Spaanse afkomst van jhr. F.T.A. Bosch van Drakenstein. Genoemd pension moest in 1973 plaatsmaken voor een groter pand waarin levensmiddelenzaak '4=6' werd gevestigd; in 1982 werd het 'C1000', (= centrum voor 1000 artikelen), vanaf 1997 ging de winkel 'Den Blanken Supermarkt' heten.

Hierdoor verdween ook het pand van 'Herko verhuurinrichting' erachter, aan de Leestraat, daar kwam de huidige parkeerplaats. Waar nu de 'De Minikorf' is, waren twee panden, in het linkerpand zat ooit o.a. chocolaterie 'Bensdorp' van de vrouw van kapper J.A.L. Jongbloed, die daarnaast zijn kapperszaak had. In 1962 werden de beide panden tot één geheel verbouwd en vestigden de gebroeders De Bree er een wasserette in. Toen de Laanstraat in 1978 promenade werd, besloot de heer W. de Bree deze zaak plus de ruimte erachter te laten verbouwen tot een klein winkelcen-

Situatie in 1972: dit huis zou later wijken voor de bouw van het pand waarin nu 'C1000' is gevestigd

trum. Daarin werd begonnen met veertien winkeltjes onder de naam 'Minikorf'. Erin zaten o.a. een lunchroom, eerst van vader en zoon Rodenrijs, parfumerie Veldhuysen, fotozaak Engel, een grammofoonplatenzaak van Willeke Alberti, met als verkoopster de jonge Linda de Mol. Verder nog een winkel in grenen meubels, een dropcorner en een damesmodezaak. O.a. door ruimtegebrek liep het aantal winkeltjes terug tot uiteindelijk vier.

Op de hoek ernaast was eerst de drankhandel van vader en zoon Jansen, waarboven o.a. de dames Roest hebben gewoond. Een pad rechts ervan leidde naar opslagplaatsen erachter. Jansen bezorgde ook blokken ijs bij de slaggers. Kinderen hingen toen graag aan zijn vrachtwagen om een stukje ijs te bemachtigen. Later was de zaak van de heer J.L. van der Geld. In ca. 1970 kwam de heer W.H. Zeggelaar erin met een naaimachinehandel. Sinds 2001 is het lunchroom 'Rentréé' van de familie Heineke, die eerst links achterin de 'Minikorf' zat.

Frits Booy

Foto's: archief HKB en van de heren Den Blanken en Giele (met dank aan mevr. Van Kooij-van Hoeflaken, de heer en mevrouw Hendricksen, de heren Den Blanken, De Bree, Giele, De Ruiter en Sterneberg)

'EN NOG ZICH STREKT OF HET HEM NIET DEERT'

De bijzondere vriendschap van twee Baarnse schilderessen (deel 1)

Op 5 april jl. werd in kasteel 'Groeneveld' de tentoonstelling geopend van werk van de Baarnse schilderessen Estella den Boer (1912) en Else van der Feer Ladèr-Lohmann (1897-1984). De tentoonstelling, die de gehele zomer duurde, legde de nadruk op de vriendschap tussen de beide kunstenaressen. Ook was de expositie een eerbetoon aan Estella, die op 24 mei van dit jaar negentig jaar is geworden. Het kwam niet zo vaak voor dat werk van deze schilderessen samen te zien was in Baarn, en als dit gebeurde, was dat 'nog maar' in groepsverband, op tentoonstellingen van de Baarnse kunstenaarsvereniging, in 'De Speeldoos' en in dorpshuis 'De Furs', in de jaren zeventig van de vorige eeuw. De vriendschap tussen beide schilderessen was hecht en een die ruim dertig jaar duurde, tot aan het overlijden van Else van der Feer Ladèr op 25 juni 1984.

Allebei vioolspelend in een Baarns amateurstrijkorkestje, schilderend en tekenend, het kon niet anders of zij ontmoetten elkaar, in 1950. De kleine, muzikale en zeer sociaal voelende Estella, met belangstelling voor toneel en ook veel talent voor schrijven, volgde van 1929 tot 1933 de opleiding tot grafisch ontwerper aan het Instituut voor Kunstnijverheidsonderwijs in Amsterdam (nu de Rietveldacademie). Zij werkte eerst figuratief, vanaf 1957 echter steeds abstracter, in de trant van Piet Mondriaan, schilderend in geometrische vormen en heldere kleuren, daarin gestimuleerd door Else van der Feer Ladèr.

'Je moet niet blijven nadoen, dan doe je als honderdduizenden anderen', zei Else tegen Estella. 'Je moet een eigen stijl kiezen.' Dat deed Estella dan ook en vanaf 1973 consequent. O.a. samen met twee geestverwante schilders, Henk van Trigt en Hans van Rhoo, heeft Estella de laatste jaren veel tentoonstellingen gehad (zoals in 1994, in het kader van het Mondriaanjaar en in 1997 in het Mondriaanhuis in Amersfoort). Zij heeft vanaf 1992 haar vaste plek gevonden in de 'stal' van 'Galerie Stijl' in Arnhem, van de binnenhuisarchitect en beeldend kunstenaar Hans Christiaan Peters, te midden van - net zoals zij - hoofdzakelijk abstract en constructivistisch (geometrisch) werkende kunstenaars. In 'Galerie Stijl', gevestigd in een gerestaureerd, monumentaal pand in het Arnhemse Spijkerkwartier, heeft Hans Christiaan Peters van Estella's werk inmiddels een flink aantal exposities georganiseerd, hetzij alleen hetzij samen met anderen.

Else Lohmann was vijftien jaar ouder dan Estella den Boer en flinker van postuur, een sterke persoonlijkheid, spontaan en hartelijk, en ook een groot talent. Geboren in Bielefeld, bezocht zij de kunstacademie in haar geboorteplaats.

'De oude Eembrug', aquarel, jaartal onbekend, gesigeneerd r.o. S den Boer (coll. HKB)

Vervolgens kreeg Else lessen in schilderen en tekenen van de Baltische schilder Johann Walter-Kurau; eerst in Dresden, daarna in Berlijn waar zij werkte in haar atelier aan de Kurfürstendamm. Op jeugdige leeftijd maakte Else werk dat minstens zo krachtig en indrukwekkend was als dat van andere Duitse expressionisten, zoals Wassily Kandinsky, Paula Modersohn en Alexei Jawlensky, bekend is zij echter ten onrechte niet geworden¹. Dat gold met name voor werk dat zij maakte in een – helaas - korte periode tussen 1917 en 1922, die door haar huwelijk met Cees van der Feer Ladèr eindigde. Dat was de periode die Estella haar leerperiode noemde. Het was buitengewoon spijtig dat Else zich niet verder heeft kunnen ontwikkelen; ook als gevolg van het feit dat Van der Feer Ladèr haar niet stimuleerde. Na het overlijden van haar man in 1951 bleef Else in figuratieve trant schilderen, met onderwerpen als landschappen en portretten; minder krachtig dan in de jaren twintig, maar minstens

zo vlot, kleurrijk en spontaan de onderwerpen op doek of papier zettend.

Over Else zei Estella: 'Zij was eerlijk voor zichzelf en ze wist zich uitstekend uit te drukken. Als geen ander kon ze van het moment genieten. Zij hield van mensen, van bijeenkomsten, van speciale gelegenheden, maar ook van alleen zijn in de stilte(...). Wat gisteren gebeurde moest vergeten worden, dat was al weer verleden tijd. Nakaarten over iets was onbelangrijk: het ging om het nu'.²

Dagboeken

Estella en Else brachten vanaf 1950 veel tijd samen door. Zij gingen één keer in de week een middag uit, eerst per trein, fiets of bromfiets (die Estella van de opbrengst van een schilderij had gekocht), vanaf 1969 met de auto. Estella chauffeerde. Zij had op aandringen van een collega van haar werk, bij de VVV in Soest, haar rijbewijs gehaald, terwijl zij daar eigenlijk geen zin in had.

Een Dafje was haar eerste auto.

Het sprak vanzelf dat zij samen veel tekenden en schilderden. Rondom Baarn, veel bij de 'Blauwe koepel', in de Eempolder, maar ook op hun gezamenlijke buitenlandse vakanties. Een keer per week, in de jaren vijftig, werd gewerkt in hotel Hamdorff in Laren, onder andere met Marise de Jong uit Baarn (bekend van haar tekeningen van het bos rondom kasteel 'Groeneveld'). 'Else was al enige jaren éénmaal in de week naar het modeltekenen in Laren gegaan. Ze had daar o.a. Marise de J. een plaatsgenote leren kennen. Toen ik, na het overlijden van mijn ouders over meer tijd beschikte ben ik ook een paar jaar bij diezelfde club op de zolder bij Hamdorff wezen tekenen. Maar op den duur boeiden me die vele naakten niet meer. Marise de J. verzamelde een clubje om zich heen dat bij haar op het atelier ook model kon komen schetsen. Else was erbij en o.a. Jim F. Mies van O. en ook mijn persoon(...). Het waren beslist gezellige avonden die Marise ons bood plus een kopje koffie'.³

Ook bij Jaap de Ruig werd door hen – naar model – getekend en geschilderd.

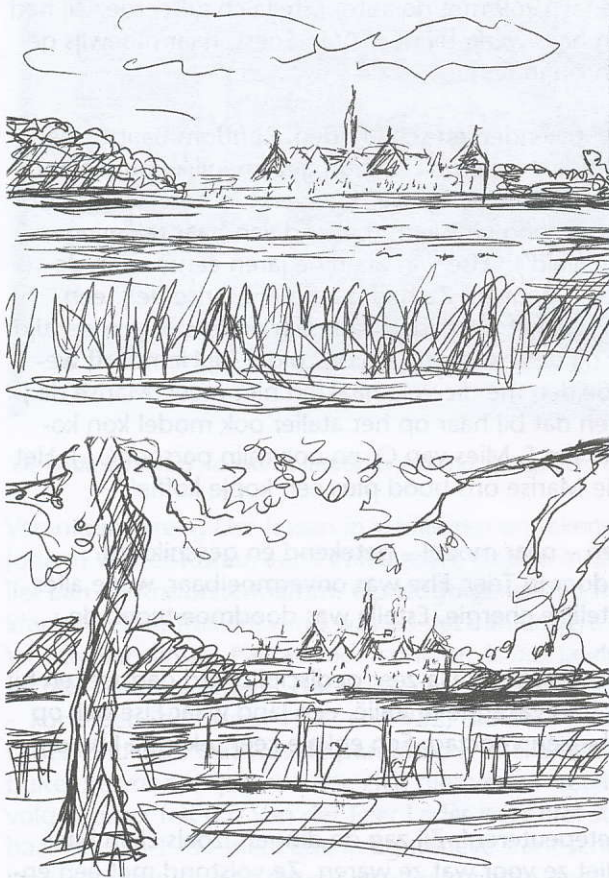
In 1954 brachten zij een vakantie door in Trier. Else was onvermoeibaar, wilde alles zien., beschikte over een onuitputtelijke energie. Estella was doodmoe tegen de avond, Else niet.

Naar het voorbeeld van haar moeder hield Estella zeer gedisciplineerd dagboeken bij van hun reizen, voor het eerst van hun vakantie in Italië, een land waar Else gek op was. Dagboeken die Estella van schetsen voorzag. Een enkele keer tekende Else op een bladzijde in het dagboek.

'Van Else heb ik geleerd niet te 'pietepeuteren'. Zij zag de dingen, zoals zij in haar werk de grote lijn volgde. Details liet ze voor wat ze waren. Ze volstond met een en-

kele aanduiding en drukte zich voornamelijk uit in kleur. In het latere werk krijgt de tekening minder betekenis. Ze zet haar kleurstudies neer alsof zij een gedicht schrijft. De omgeving van Baarn leent zich goed voor deze wijze van weergeven. Ze houdt van de bospartijen met de lanen en de vele stammen van de bomen die voor haar het ritme bepalen in de compositie. Iedere keer als ze buiten is en het tafereel op zich laat inwerken begint een droom, een ander leven voor haar, dat helemaal bezit van haar neemt. Wat op het papier of paneel komt is de verrukking van het ogenblik. In enkele uren maakt ze meerdere studies.

We zijn er samen veel keren op uit getrokken – met de fiets of met de brommer. Thuis werd het resultaat bekeken – gekeurd of afgekeurd'.⁴

Kabouterland

(...) 'Het huisje, waarin Else en ik deze vakantie doorbrengen ligt tegen een berghelling naast dat wondermooie en beroemde Italiaanse meer (...). Alle huisjes zijn gelijk. Ze hebben grote donkerrode punt-daken. Het geheel heeft iets heel grappigs, het doet je aan speelgoed denken en dan ben je meteen terug in je kindertijd, toen je luisterde naar verhalen over kabouters. Ja...die puntige daken hebben overeenkomst met kaboutermutsen, maar deze beschermen de bewoners tegen wind, regen en teveel zon. Dit laatste hebben we nog niet ervaren, want de koele, frisse wind, die van de Alpen op ons toekomt, houdt de hitte tegen. We kwamen hier op 22 april. Daags tevoren vertrokken uit

Schets door Else in Estella's dagboek van hun reis in 1977 naar Glücksburg

Baarn via Utrecht eerst naar Basel met de Lorelei-express.

Toevallig konden we een vroegere verbinding naar Utrecht nemen, omdat onze taxi, die we vanaf huis naar het station hadden besteld, ons zo vroeg afleverde. In Utrecht was het dus wachten...geblazen. Kruiers zijn figuren uit grootmoederstijd geworden. Maar er bestaan nog van die behulpzame, aardige spoorwegmannen, die oudere dames altijd wel willen bijstaan en zie...we zaten al spoedig in een privé-kantoor bij de behagelijke verwarming te wachten tot onze trein zou binnenrollen. Een inmiddels toch nog geboren kruiër bracht onze dierbare bagage naar de gereserveerde plaatsen in de coupé, die we dus op ons gemak konden bereiken na een hartelijk afscheid van onze spoorwegvrienden'.⁵

In 1973 verhuisde Else van de Hertog Hendriklaan naar de 'Koningburght' nr. 16. Een driekamerflat. 'Else vond het Koningsburght-leven fijn. Ze kon het met iedereen goed vinden. Wanneer ze 's morgens het dorp was in geweest en daar enkele bekenden was tegengekomen die een praatje hadden gemaakt of vriendelijk hadden gegroet kon ze me vertellen met een stralend gezicht: 'Iedereen was vanmorgen in het dorp'... Blij dat ze herkend was, gelukkig dat ze 'ergens' thuis was. Haar dag was goed, wanneer men haar hartelijk had bejegend'.⁶

Schets door Estella in haar dagboek van hun reis in 1977 naar Glücksburg

In de zomer van 1974 werd in Baarn, ter gelegenheid van '100 jaar spoor in Baarn', in de kelder van de Openbare Leeszaal en Bibliotheek een tentoonstelling gehouden van werk van Baarnse kunstenaars, die door Rien de Roller en Paul Ovink waren geselecteerd, onder meer na een oproep in de *Baarnsche Courant*.

Er was voor die tentoonstelling grote belangstelling (het was een nieuwtje), maar van het tentoongestelde werk werd amper verkocht. Baarn was hier waarschijnlijk (nog) niet aan toe.

Voor het eerst kon men het werk van Estella den Boer en Else van der Feer Ladèr samen zien. Ook later zou blijken dat hun werk uitstekend naast elkaar kon worden opgehangen, ondanks de opmerking van Else 'mijn werk is te flodderig, het jouwe te strak, dat zie ik niet samen hangen'. Aan het einde van die zo geslaagde expositie stelde de heer C.C.M. Collard voor een vereniging op te richten van Baarnse beeldende kunstenaars, voor het eerst bestaande uit de deelnemers aan de tentoonstelling in de leeszaal.

En zo gebeurde. In hetzelfde jaar exposeerde de - net opgerichte - Vereniging van Beeldende Kunstenaars te Baarn (VBKB) in de dr P.V. Astroschool in de Spoorstraat.

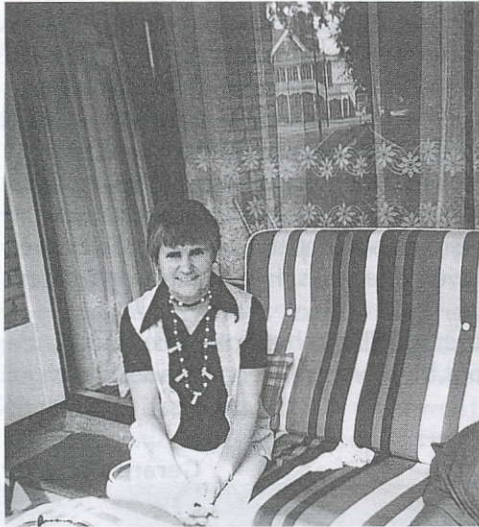
'Toen de Vereniging van Beeldende Kunstenaars Baarn werd opgericht waren we albei als eersten erbij. Ik zat zelfs die eerste paar jaren in het bestuur. Ieder jaar werd er geëxposeerd. Diverse malen in Dorpshuis "De Furs" in de Lage Vuursche waar Else als tachtigjarige haar ere-tentoonstelling kreeg aangeboden. Ook een paar keer in Hotel "De Kastanjehof" aldaar en in Baarn in ons Cultureel Centrum "De Speeldoos" .'

Voor de tentoonstellingen 's zomers in het dorpshuis 'De Furs' en eveneens voor 'De Speeldoos' tekende Estella van 1976 tot en met 1980 de (unieke) affiches. Zij gebruikte daarvoor als illustratie in wisselende kleuren het gestileerde palet, dat zij ook tekende voor het briefpapier van de Baarnse kunstenaarsvereniging.

Bielefeld terugzien

In 1975 gingen Estella en Else met de auto naar Elses geboorteplaats Bielefeld, waar zij door familie van Else ontvangen werden. 'Daar staat Jozefien Daf, gepakt en geladen met onze koffers, want deze keer zal het een reisje worden met eigen vervoer. We laten de trein in de steek, we gaan op eigen kracht naar Bielefeld in het lieflijke Westfalen. Hoe gaan we dat doen? Zoveel mogelijk langs de binnenwegen, 'die kleine Strassen' zoals de burens zeggen en als we op deze zonnige dinsdagmorgen de Koningsburghut achter ons laten, zetten we koers richting Amersfoort. Eerst nog even tanken, zodat Jozefien er tegen kan en dan ...'hup in de bocht!(...). En nu wordt het landschap heerlijk landelijk. En wat een rust hier! Weg nare wegpiraten met je hollandse bravoure en het eeuwige inhalen. De wereld is van ons. Else heeft het ook zo

naar haar zin en ze praat over het stadje Burgsteinfurt, dat haar op een of andere manier schijnt aan te spreken. Nu waarom niet?'.⁸

Estella den Boer(l) en Else van der Feer Ladèr-Lohmann bij de 'Koningsburght', ca 1960

Vijf jaar later, in 1980, brachten zij opnieuw een vakantie in Bielefeld door; de vrienden in Holland kregen een ansichtkaart met 'de hartelijke groeten van twee oude boemelaars'.

'Ik ben niet tot schrijven gekomen deze laatste dagen, maar nu vanmiddag moet er toch iets op papier komen. We zijn ondertussen verrukt over dit heerlijke oord. De prachtige in licht badende Förde, de tot aan het water reikende bossen, het witte zand van het strand en dan die talloze zeilscheepjes die over de golven dansen!! Af en toe stomen de grotere boten, die naar Flensburg of Denemarken varen, voorbij. Er zijn ook de z.g. Rationsfahrten, die midden op zee goedkopere voedselproducten verkopen, vooral boter. Hiervan wordt enorm veel gebruik gemaakt. Ondertussen hebben we wandelingen naar het slot gemaakt, dat één van Duitslands fraaiste "waterburchten" is. Het ligt midden in het water, witte muren met vier ronde torens, waarop grijze hoekige spitsen (...). 21.9.77. De herfst begint vandaag., voor ons dan in Glücksburg. Windstil is het buiten. Wat een rust en wat een weldadige stemming (...). En nu vandaag de herfst. Mis! Prachtig, zacht weer en ook nog geen herfst, want die begint pas op 23 september. Dit hoorden we ons uitleggen tijdens de

's avonds gehouden voordracht in het Planetarium door een geestdriftige en charmante jonge astronoom, die het een taak en een vreugde was, de mensen, die niet met de sterrenhemel vertrouwd zijn op eenvoudige wijze iets hiervan bij te brengen. Het werd een onvergetelijke avond'.⁹

Van 24 tot en met 29 augustus 1978 was er in de Waldheim-mavo op de beneden- en bovenverdieping een kleine expositie van werk van 7 Baarnse kunstenaars, waaronder Estella den Boer en Else van der Feer Ladèr plus werk van leerlingen uit alle klassen van de school. De tentoonstelling was in feite een versiering van de presentatie van een door Wil Fruytier vervaardigd wandkleed, ter gelegenheid van het gereedkomen van de nieuwbouw van de Waldheim-mavo. Beneden konden de bezoekers van elke kunstenaar twee werken zien, boven drie stuks. Het geëxposeerde werk was te koop; onbekend is of er werd verkocht.

In hetzelfde jaar (van 5 tot 28 augustus) exposeerde Else in het Rosa Spierhuis in Laren. Het was in ieder geval een druk jaar voor hen tweeën! Geen wonder dat zij in oktober gingen 'uitblazen' in Karlsruhe.

Gerard Brouwer

Noten:

- 1 zie de illustraties in 'Else Lohmann Farbbekennisse Das malerische Werk der Bielefelder Künstlerin';
- 2 zie 'Else Lohmann kunstenaars' in 'Het Eemland', deel 2, Utrechtse biografieën;
- 3 uit 'VVV-ervaringen en herinneringen aan een vriendschap', ongedateerd, door Estella den Boer;
- 4 idem;
- 5 uit dagboek van vakantie aan het Lago Maggiore april – mei 1970, door Estella den Boer;
- 6 uit 'VVV-ervaringen en herinneringen aan een vriendschap', door Estella den Boer;
- 7 idem;
- 8 uit dagboek van vakantie van 'Koningsburght' naar Burgsteinfurt juli 1975, door Estella den Boer;
- 9 uit dagboek van vakantie in Flensburg en Glücksburg september 1977, door Estella den Boer

VERENIGINGSNIEUWS

Een ontmoeting met Cunera

Verslag van de excursie naar Rhenen

Zaterdag 25 mei jl. brachten leden van de Historische Kring 'Baerne' onder de bezie-lende leiding van Iet Huls en Tineke Schaars een bezoek aan het reeds in de dertien-de eeuw ontstane vestingstadje Rhenen. Helaas was het aantal deelnemers gering (12) en dat was jammer; niet alleen voor de organisatrices maar vooral voor dege-nen die verstek lieten gaan.

Het weer was die dag namelijk buiten alle verwachting perfect en Rhenen bleek zo-wel historisch als landschappelijk een openbaring te zijn.

Na een leuke autorit via Soest, Amerongen, Woudenberg en Leersum werd er, zoals gebruikelijk, eerst uitgebreid koffie gedronken. Hierna begonnen we onze rondlei-ding aan de hand van een door het VVV verstrekte brochure, die door Tineke Schaars met haar welluidende stem werd gedeclameerd, hierbij af en toe op Limburgse wijze bijgestaan door Iet Huls.

Voor de Rhenense kei

Hoewel Rhenen in de Tweede Wereldoorlog voor het grootste deel werd verwoest, bleven gelukkig nog veel bezienswaardigheden gespaard, zoals het vooroorlogse postkantoor dat trouwens sprekend lijkt op dat van Baarn, omdat ze allebei ontworpen werden door architect Peters.

Achtereenvolgens zagen we de klaagmuur (een restant van de Middeleeuwse stadsmuur), het oude raadhuis, de Cunerakerk, het torenhuisje, de Rhenense kei, de Walburcht, de voormalige poort van het paleis van Frederik van de Palts en de oude stadspomp.

Boven in deze pomp is een tank gebouwd, die gevuld kan worden met limonade-poeder en water, zodat hij als 'limonadestadspomp' dienst kan doen op kinder- en volksfeesten. Helaas kwam er deze dag tot teleurstelling van velen, ondanks langdurig zwengelen, geen limonade of bier uit.

Verder werden deze morgen nog het Cuneraheувeltje, waar Cunera begraven zou zijn geweest, en de Molenberg bezocht.

Na een 'goedkope' lunch in 'De Koning van Denemarken' (het was niet de koning die ons trakteerde) beklommen we 's middags de 84 m hoge Cuneratoren. Na 298 treden genoten we naar adem snakkend van het fantastische uitzicht.

Weer terug op aarde bezochten we het uit 1738 daterende 'Oude Raadhuis', dat ontstond door samenvoeging van drie panden. In de voormalige raadszaal bevindt zich een ovaal raam, waardoor de burgemeester vanaf zijn zetel op de klok van de Cuneratoren kon kijken.

Lange tijd ontbrak aan de Betuwse kant de wijzerplaat, omdat de Betuwaren niet wilden bijdragen aan de aanschaf van de klok. In deze zaal hangt een prachtig geborduurd wandkleed (5 x 2,20 m), waarop de Cuneralegende is afgebeeld. Het werd in 1977 ter ere van de restauratie van het raadhuis gemaakt door inwonsters en scholieren van Rhenen en omgeving, een opmerkelijke prestatie.

In het stadhuis hangt verder een intrigerend schilderij van de Larense schilder Hart Nibbrig, waarop het Rhenense veer staat afgebeeld. Een dergelijke afbeelding van dezelfde schilder bevindt zich in het Singer Museum Laren.

Vervolgens werd nog een vluchtig bezoek gebracht aan streekmuseum 'Het Rondeel', gevestigd in de oude brandweerkazerne. Interessant genoeg om later nog eens uitgebreider te bezoeken. De dag werd ten slotte besloten met een kort bezoek aan de tussen 1400 en 1475 gebouwde laatgotische hallenkerk, die aan de heilige Cunera werd gewijd.

Cunera was een Engelse prinses, die in de vierde eeuw met een aantal maagden naar Rome reisde. Op de terugweg vielen zij in handen van barbaren, waarbij iedereen werd vermoord behalve Cunera. Zij werd gered door koning Radboud uit Rhenen, die haar meenam naar zijn burcht. Zij hielp de zieken en de armen, die zij

het overgebleven brood van de maaltijden bracht. De vrouw van Radboud werd jaloers en beschuldigde haar van diefstal van het brood.

Radboud riep Cunera ter verantwoording, maar het brood in haar schort veranderde in houtspaanders. Na dit mirakel gaf Radboud haar als teken van vertrouwen de sleutels van de voorraadkamers. De jaloerse echtgenote nam wraak. Toen Radboud op de valkenjacht was, werd Cunera door haar en haar kamenierster gewurgd met een doek en begraven in de paardenstal. Bij terugkomst van de valkenjacht weigerden de paarden de stal in te gaan.

Radboud liet de zaak onderzoeken en het lichaam van Cunera werd gevonden. De echtgenote en de kamenierster werden verstoten en Radboud liet Cunera begraven op het Cunerahuveltje. Eeuwen later werd Cunera heilig verklaard. De wurgdoek wordt als relikwie in een schrijn bewaard.

Uitzicht vanaf de Cuneratoren

Sedert de tweede helft van de vijftiende eeuw werd Rhenen een druk bezocht pelgrimsoord met Cunera als centrale figuur. Dankzij de opbrengsten van de pelgrimage werd onder David van Bourgondië, bisschop van Utrecht, de Cuneratoren ge-

bouwd tussen 1492 en 1531 en konden wij genieten van een schitterend uitzicht en een welbestede dag.

Jaap Kruidenier

Hans Bronkhorst, erelid Historische Kring

Wegens zijn grote verdiensten voor de Historische Kring 'Baerne', heeft het bestuur in het voorjaar van 2002 besloten Hans Bronkhorst tot erelid te benoemen. Dit erelidmaatschap werd Hans bij het bereiken van zijn tachtigste verjaardag op dinsdag 28 mei jl. door een kleine deputatie, bestaande uit Joke Veldhuysen, Jan v.d. Kraats

en Jaap Kruidenier namens het bestuur in zijn pas betrokken woning in de Amaliagaarde aangeboden. Hans was duidelijk verrast, toen Jan v.d. Kraats hem de bij dit erelidmaatschap horende fraai gekalligrafeerde oorkonde overhandigde. Hans' echtgenote, Feem, werd hierbij niet vergeten en in de bloemetjes gezet.

In zijn korte toespraak memoreerde de ex-voorzitter Hans' grote verdiensten voor de Kring. Vanaf 1981 maakt Hans deel uit van de redactie van ons tijdschrift 'Baerne', waarvoor hij meer dan zestig interessante en goed gedocumenteerde historische artikelen schreef. Hij is daarbij niet alleen de nestor van de redactie, maar vaak ook de motor. Verder maakte Hans namens de redactie jarenlang deel uit van het bestuur en zit hij vanwege zijn grote belangstelling voor

beeldende kunst al jaren in de aankoopcommissie. We zullen het hier niet hebben over zijn talrijke nevenfuncties, zoals zijn lezingen voor de Volksuniversiteit en zijn bestuursfuncties bij de bibliotheek, omdat ze in dit kader niet relevant zijn. De redactie prijst zich gelukkig een man als Hans in haar midden te hebben. Als ex-journalist bij De Tijd beschikt hij niet alleen over een groot vakmanschap, maar ook over de broodnodige relaties. Het is een genot om met Hans te praten over geschiedkundige onderwerpen of beeldende kunst. Bij het brainstormen over de inhoud van 'Baerne' komt hij steeds weer met originele ideeën.

De redactie heeft derhalve grote bewondering voor zijn eruditie, zijn vitaliteit en enthousiasme. We wensen Hans en Feem nog veel gelukkige en gezonde jaren toe en

hopen als redactie nog vaak te mogen profiteren van Hans' inzet en kennis. Inmiddels weten we, dat de oorkonde een ereplaatsje heeft gekregen op Hans' nieuwe werkkamer.

Jaap Kruidenier

Mag het misschien een ietsje meer zijn?

De werkgroep Oudheidkamer van de Historische Kring 'Baerne' is reeds geruime tijd bezig met de voorbereiding van de tentoonstelling 'Handel en Diensten', die op 11 september van dit jaar officieel geopend zal worden.

Ten behoeve van deze tentoonstelling hebben de leden van de werkgroep een vroeg negentiende eeuws kruidenierswinkeltje ingericht. Achter een fraaie toonbank staat de 'kleine kruidenier' met pet op en stofjas aan. Het dienstmeisje voor de toonbank doet kennelijk boodschappen voor haar 'mevrouw', terwijl een jongetje in matrozenpak en zijn hondje toekijken (zie foto).

De voorstelling roept een beeld op, dat alleen ouderen onder ons zich nog zullen herinneren, want de kleine winkelier werd tijdens de laatste decennia opgeslokt door het grootwinkelbedrijf. Soms herkennen we op straat nog hun voormalige etalages, tegenwoordig meestal in gebruik als woonkamer.

In de omgeving van een supermarkt, waar je de klanten puffend en steunend hun onwillig zwenkwielende en torenhoog opgeladen winkelwagens ziet voortduwen richting parkeerplaats en auto, moet ik altijd denken aan het kruidenierswinkeltje om de hoek, waar ik als klein kind samen met mijn moeder boodschappen

Het kruidenierswinkeltje in de Oudheidkamer van de Historische Kring 'Baerne'

ging doen. In de geringe ruimte bevond zich een kleine toonbank met daarachter enkele schappen met een schamel assortiment aan artikelen. Geen kratten met frisdrank en bier of veertig soorten margarine en thee, maar van elk artikel was er meestal slechts een soort aanwezig.

Het boodschappennetje waarmee we de winkel verlieten, bevatte doorgaans niet veel meer dan een paar papieren puntzakjes gevuld met een onsje thee, koffie, suiker of zout. Daar hadden we geen winkelwagen voor nodig.

De ruimte voor de toonbank bood slechts plaats aan enkele klanten. Na het afgaan van de winkelbel, die bij weigering werd vervangen door het luid geroepen toverwoord 'volk', kwam de magere middenstander in zijn stofjas aangesloft. Bij het zien van de klant verscheen er een plichtmatige grijns op zijn gezicht en ontblootte hij zijn kunstgebit in opperste onderdanigheid en klantvriendelijkheid. Beleefd werd geïnformeerd naar de gezondheid van de klant en gesproken over het weer, maar nooit over politiek of godsdienst, want deze onderwerpen waren taboe. De maat-

schappij was immers zo verzuimd, dat men uitsluitend kocht bij winkeliers, die hetzelfde geloof aanhingen.

Onder Rooms-katholieken circuleerden zelfs boekjes met daarin de namen van middenstanders met een Rooms-katholieke signatuur. Ook de advertenties in de diverse kerkenbladen gaven in dit opzicht voldoende informatie.

Kinderen werden beleefd aangesproken met jongeheer en jongejuffrouw. Kenmerkend was zijn vraag: 'Mag de jongeheer misschien een plakje worst (koek)?' Een vraag, die meestal positief werd beantwoord. Het wegen geschiedde met zeer grote nauwkeurigheid, maar soms vroeg hij om raadselachtige redenen of het misschien een ietsje meer mocht zijn.

Daar komt waarschijnlijk het begrip 'kruideniersmentaliteit' vandaan. Indien de winkel uitpilde van de klanten - er stonden er niet meer dan

De kruidenierswinkel van de familie Daatselaar op de hoek van de Nijverheidsstraat en de Stationsweg

vier - , werd zijn astmatische vrouw te hulp geroepen, die overdag in de kleine bedompte woning achter de winkel met de kinderen verbleef.

Bij het doorbladeren van de foto's van Baarnse neringdoenden uit het begin van de twintigste eeuw, die op de komende tentoonstelling te zien zullen zijn, vielen me twee dingen in het bijzonder op: het enorme aantal bakkers, kruideniers en sigarenwinkeliers, dat toen in Baarn gevestigd was, maar tevens hun sjofelheid en armoedige uitstraling. Toen de gegoede Amsterdammers zich na 1874 (spoorlijn) in Baarn vestigden, probeerden veel Baarnsars hun karig gezinsinkomen te vergroten. Het waren meestal de vrouwen, die als bijverdienste een kleine negotie begonnen, terwijl de echtgenoot elders probeerde aan het werk te blijven. Meestal met geleend geld werd een deel van de kleine woning als eenvoudige winkel ingericht. Het aantal artikelen was zo beperkt mogelijk en de concurrentie was moordend. De klant was daardoor Koning en dat woord werd met een hoofdletter geschreven.

De Bosstraat, richting Javalaan. Links kruidenier Krol

Van winkelsluiting had men nog nooit gehoord. Om negen uur 's avonds werd de kruidenier regelmatig lastig gevallen omdat de lucifers bijvoorbeeld op waren of werd de bakker gebeld met het verzoek om nog een kadetje of een half onse koekjes te bezorgen.

Veel klanten kochten 'op de pof' tot ontevredenheid van de winkelier, die echter niet durfde weigeren uit angst om een klant kwijt te raken. In een beduimd boodschappenboekje werden de bestellingen genoteerd en afgetekend, die een keer per week, per maand of per jaar werden afgerekend, maar ook soms helemaal niet. Daarbij vergat men dikwijls dat ook de winkelier tijdens zo'n periode moest leven.

Had een winkelier aan het eind van het jaar nog niets ontvangen en trok hij zijn net te pak aan om beleefd en schoorvoetend om zijn geld te vragen, dan kon het gebeuren dat hij de wind van voren kreeg. Mevrouw voelde zich diep beledigd en hem werd te verstaan gegeven, dat hij niet als leverancier terug hoefde te komen.

Hoe het met de hygiëne gesteld was, weten we niet precies. De foto's voor deze tentoonstelling doen ons echter het ergste vrezen, ook al werd in 1915 de Keuringsdienst voor Waren opgericht. Vaak beschikte men nauwelijks over een magazijnruimte en werden de voorraden onder het bed bewaard of in een vochtige ruimte, waar het ongedierte vrij spel had.

Bekend is het verhaal over de Baarnse winkelierster, die na het overscheppen van de stroop uit het stroopvat, zelf in het bijzijn van de klanten de houten lepel aflikte.

Om u een voorproefje te geven van de aanstaande tentoonstelling, heb ik een aantal foto's van deze expositie weergegeven. Omdat het kruidenierswinkeltje op de tentoonstelling zo centraal staat en omdat het tenslotte naamgenoten zijn, koos ik de foto's van enkele kleine Baarnse kruideniers. Al is de expositie niet zo bedoeld, toch blijkt na het zien ervan de tentoonstelling een eerbetoon te zijn geworden aan de eenvoudige Baarnse middenstander.

Jaap Kruidenier

Met dank aan Cees v.d. Steeg en Ad Peeters

Aan de Dijkweg bevond zich de kruidenierswinkel van de familie Van 't Wel.
Hier schuin tegenover was de kruidenierszaak van Nijhof. Als er een bepaald artikel niet in voorraad was, werd het over en weer geleend

De kruidenierszaak van De Ruig in de Turfstraat. In een zaaltje achter dit pand (nog net zichtbaar) werden godsdienstoefeningen gehouden van de zgn. Dolerende kerk

Berkenweg/hoek Beukenlaan. De kruidenierszaak en manufacturenwinkel van Boom. Het pand wordt nu particulier bewoond

De kruidenierszaak van Nijhof aan de Dijkweg. De familie verhuisde naar de Jacob van Lenneplan en begon er de bekende zaak in zelfbouwartikelen

Open Monumentendag 2002

Het landelijk thema van Open Monumentendag 2002 staat in het teken van de handel en heeft als titel: 'Koopmansgeest: Monumenten van de handel'.

De officiële opening van Open Monumentendag in Baarn wordt dit jaar verricht door wethouder ir. M. Snyders op zaterdag 14 september om 10.00 uur in het gemeentehuis, Laanstraat 1.

Daar start ook een puzzelwedstrijd met foto's van verschillende Baarnse monumentale panden. Deze panden zijn te vinden op de Brink, in de Brinkstraat en in de Laanstraat.

Meer informatie over de Open Monumentendag 2002 in Baarn is verkrijgbaar bij het ANWB/VVV-kantoor, Stationsplein 7, tel. (035) 54 13 226.

Tentoonstelling Historische Kring 'Baerne' in de Oudheidkamer

De officiële opening van de tentoonstelling 'Handel en Diensten', die aansluit bij het landelijk thema van Open Monumentendag 2002 in de Oudheidkamer van de Historische Kring, wordt verricht door wethouder W.L. Lieberwerth op 11 september, 's avonds om 20.00 uur.

Te koop in de Oudheidkamer van de Historische Kring:

nummers van het tijdschrift 'Baerne':

tot en met 1989 (indien voorradig)

gratis

1989 t/m 1993

€ 1,00

1994 t/m heden

€ 2,50

bevrijdingsnummer

€ 4,30

kalenders

€ 2,25

archeologische publicaties

€ 2,25

'Van Baerne tot Baarn'

€ 18,15

reproducties van foto's

€ 4,50

fotokopieën

€ 0,10

historische kaarten(kopieën)

€ 1,13

Programma 2002

14 september

Cultureel festival en Open Monumentendag

19 september

Architectuur-historisch onderwerp.

Lezing door de heer M. Kruidenier

14 november

Sinterklaas. Lezing door de heer F.J. Booy

De enquête

Alle leden van de HKB ontvingen in maart jl. een enquêteformulier. Het bestuur probeert op die manier inzicht te krijgen in de mate waarin de leden al dan niet tevreden zijn met de activiteiten die worden ontplooid. Van de verzonden formulieren kwamen er 36 terug. Dat lijkt weinig, maar de respons op dergelijke onderzoeken ligt - in het algemeen - op dit niveau. Hoe dan ook, het bestuur dankt de leden die het formulier ingevuld terugstuurden.

De uitslag

	goed	voldoende	onvold.	geen mening
contactavonden/ middagen	5	7	1	13
ontvangst gasten	13	7	1	15
toegang documentatie/ archief	7	6	6	17
informatieverstrekking	20	12	0	4
tijdschrift 'Baerne'	31	5	0	0
tentoonstellingen	21	3	0	12
excursies	12	1	2	21

Enkele opmerkingen en conclusies

1. Het opvallend aantal 'geen mening' wordt veroorzaakt door het feit dat veel leden niet in Baarn wonen of als gevolg van slechte gezondheid of hoge leeftijd niet in de gelegenheid zijn aan activiteiten deel te nemen.
2. Ons tijdschrift 'Baerne' is duidelijk het 'paradepaardje'. Twee leden gaven aan dat 'goed' aangevuld moest worden met 'zeer'.
3. Duidelijk is dat de toegang tot ons archief en tot het aanwezige documentatiemateriaal te wensen overlaat. Met name zal hier gedacht zijn aan de toegankelijkheid van de ruimte.
4. De informatieverstrekking wordt positief beoordeeld, evenals de tentoonstellingen.
5. Uit de gemaakte opmerkingen blijkt, dat de ontvangst van gasten inmiddels verbeterd is.
6. Enkele opmerkingen hielden een compliment in over hetgeen de HKB doet.

7. Eén opmerking had betrekking op de beperkte uren van openstelling, terwijl er een suggestie werd gedaan om de naam van de Oudheidkamer te wijzigen.
8. Twee leden gaven aan bereid te zijn ons kwartaalblad in hun omgeving rond te brengen. Dank daarvoor.

De resultaten van deze enquête zullen op een van de komende bestuursvergaderingen onderwerp van gesprek zijn. Het was mij een genoegen de resultaten alvast aan u door te geven.

De oproep om zich aan te melden als vrijwilliger voor een van de activiteiten wil ik hier graag herhalen. Heeft u belangstelling voor ons werk en wilt u daaraan daadwerkelijk meewerken, dan horen wij dat graag. U kunt de bestuursleden altijd om nadere informatie vragen.

**Teun Stein,
voorzitter**

Inleverdatum kopij decembernummer: 21 oktober 2002

Aanwinsten Oudheidkamer

Winkelportemonnee
Nachthemd
Kookmuts van een huishoudschool
Klederdrachtmuts 2x
Hansop
Engelse blikjes 2x
Presse-papier met foto van hotel Groeneveld
Gewichtje 50 gram
Baby-uitzet
Foto Bisschopswaai 50x75 cm
Wastang om was uit heet sop te halen
Ingelijst bewijs van aandeel Bosch en Keuning
Foto van de heren Bosch en Keuning 2x

Aanwinsten bibliotheek

Nimmer zullen wij vergeten onze Nieuwe Baarnsche School 1908 - 1983, Baarn, 1983, uitgave in eigen beheer.
Soest en Soesterberg, 100 jaar groeistappen en -stuipen. Wim de Kam e.a., Ubbergen, 2000, Uitgave Tandem Felix i.s.m. Historische Vereniging Soest, ISBN 90 5750 054X

DICK PRINS

ASSURANTIE- EN HYPOTHEEK ADVIES B.V.

BELASTINGVRIJ SPAREN

HYPOTHEKEN

Maatwerk tegen concurrerende rentepercentages

ASSURANTIE

Zeer goede voorwaarden tegen scherpe tarieven

PENSIOENEN

Belangrijk in verband met terugtrekkende overheid

JONGEREN TOEKOMST PLAN

Speciaal voor jongeren die een onbezorgde toekomst willen

Ons advies is gratis overdag en ook 's avonds

Tel. (035) 541 13 59

Fax (035) 541 00 63

Nachtegaalhof 10
3741 WZ Baarn

APOTHEEK JULIUS

Apothekers: *O.P. Hofkes, E. Hofkes-Dazert
en M.A. Smulders-de Jong*

LAANSTRAAT 26
3743 BG BAARN
TELEFOON (035) 541 24 32

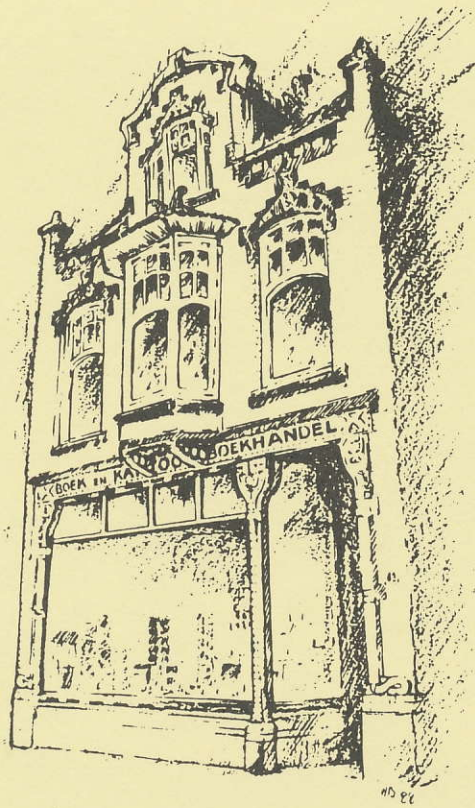

Hét ware huis

Van Berkum Makelaars

Van Berkum Makelaars bv | Makelaars in en taxateurs van onroerende zaken
Nieuw Baarnstraat 93 Postbus 135 3740 AC Baarn | Lid NVM Wonen - BOG
telefoon (035) 541 84 45 | info@vanberkummakelaars.nl

Sinds 1886

BOEKHANDEL DEN BOER

Laanstraat 69 - 3743 BC Baarn - Telefoon 035 - 542 68 51

Fax 035 - 542 68 60

Gespecialiseerd
in literatuur,
kunst- en kinderboeken

10

Hist.K.Baerne,wkg.oudheidkam

Postbus 326

3740 AH BAARN